

NYITRAMEGYEI SZEMLE

POLITIKAI, TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Megjelen vasárnaponkint.

Előfizetési árak: Egész évre 10 kor., fél évre 5 kor., negyed évre 2 kor. 50 fill. — Községeknek, körjegyzőknek, tanítóknak 8 kor.
Egyes szám ára 20 fillér.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

dr. Franciscy Lajos.

Társszerkesztő:

dr. Kaszala János.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Papnevelde-utca 9. sz.

Hirdetések árai: Egy háromhasábos petítor ára 16 fillér.

Többszöri közlésnél árkedvezmény.

Hivatalos hirdetések 100 szóig 4 kor., minden további szó 4 fill.

A politikai harctérről.

A ki visszaemlékszik arra az áradó közörműre, a lelkesedésnek arra a hatalmas megnyilatkozására, mely három év előtt, a koalíció uralomra jutásának idején az ország egyik szélétől a másikig mindenütt érezhető volt, az csodálkozva látja ma a gyűlöletes meghasonlást a szövetkezett pártok között és a politikai közélet teljes felfordulását.

Az 1848/49-iki szabadságharc után álltak úgy szemben Kossuth és Görgey hívei, mint most a függetlenségi párt és a 67-es pártok. Amazok árulóknak mondták Görgeyt és a vele tartó magyarokat, emezek pedig rásütötték Kossuthra és párthíveire a könnyelműség bélyegét. A szenvedélyes indulat vitte a szót mind a két oldalon, mert sem Görgey nem volt áruló, hanem csak önféjű; sem Kossuth nem volt a döntő pillanatokban könnyelmű, hanem csak ingadozó.

De ki mert volna akkor a szenvedély szavának ellenmondani? Görgeyt mentegetni bűn volt és szintúgy bűn volt a másik párton Kossuthot magasztalni.

Ha nem is ilyen mélyre ható vonatkozások szerint, de némiképp mégis hasonló helyzetben vagyunk most is. A kik az önálló bankot követelik, azok a nem-

zeti haladás híveinek, az állami önállóság bajnokainak tartják magukat, és a bank kérdését kikapcsolni, elodázní akaró politikusokat a gazdasági önállóság ellenségeinek kürtölik ki. Ezek viszont amazokra kigyót, békát kiáltanak és rájuk zúdítják a hatalmi vágy vadját.

A szenvedély szól bele a nagy vitába itt, ott is, az diktál ma is, azért lehetetlen a megértés, az ellentétek kiegyenlítése.

De nézzük csak nyugodtan a dolgot, vajjon igazán olyan sötét szándékok vezeték-e az embereket az egyik és a másik oldalon, vajjon pusztán hatalomvágy-e az, a mi a függetlenségi pártot ebbe a bankharcba belevitte, más részről azok a 67-es koalíciók olyan gonoszok-e, mint a minőknek őket a függetlenségi párt kihíresztelte, ellenségei-e ők tényleg az ország gazdasági önállóságának?

Csak képzeljük bele magunkat abba a helyzetbe, a melybe a függetlenségi pártot a bankkérdés újabb rendezésének kényszerítő szükségessége hozta. Az 1907-ben megújított kiegyezés megkötésekor a kormány hivatalosan kijelentette, hogy a nemzetnek a bank dolgában szabad keze, szabad rendelkezési joga van. A függetlenségi pártnak, mely a gazdasági önállóság kérdését mindig, mint *közjogi*

kérdést is kezelte és mely a gazdasági önállóság kivívását kezdettől fogva egyik alapvető programpontjának vallotta, meg kellett ragadnia a kormány kijelentését, meg kellett ragadnia azt az alkalmat, mely a bankszabadság lejártával önként kínálkozott az önálló bank felállítására.

Ha egy párt azt akarja, hogy komolyan vegyék és higgyenek törekvéseinek őszinteségében, akkor komoly kötelesség-érzettel kell kihasználnia azokat a politikai helyzeteket, melyek a párt programjának megvalósítására alkalmul kínálkoznak.

Ha a függetlenségi párt meg nem kísérelte volna a jelen alkalommal a gazdasági önállóság egyik szervének, az önálló banknak a létesítését, kitétte volna magát annak az eshetőségnek, hogy elveszti választóinak a bizalmát, elveszti azt az egész politikai hitelt, mely nélkül egy párt sem maradhat fenn mindaddig, a míg erejét nem a hatalom birtoklásából, hanem a választóközönség ragaszkodásából akarja meríteni.

Komolynak, erősnek, eltökéltnek kellett lennie a függetlenségi párt bankmozgalmának, férfias szilárdságúnak kellett lennie az önálló bankért vívott küzdelemnek.

Ebben a küzdelemben azonban egy határponthoz érkezett a függetlenségi párt,

A „NYITRAMEGYEI SZEMLE” TÁRCAJA.

Sejtelmek.

— Irta: Dr. Faust. —

Tapasztalás.

Az élet szinterére lép az ifjú, csupa törekvéssel, csupa reménységgel. Kedélye egy gyönyörű hangulat. Lelkesedik minden szépért, minden jóért. Hisz a lágyan csengő szónak. Érez halát. A baráti jobbot örömmel fogadja és leköteli az elismerő szó. Szeret mindent, a miért hevülni érdemes. És miért ne szeressen?

Mikor a hit, a szülő, a virág, a dalos madár... ezek mind-mind nem gyűlölni, de szeretni tanítanak!

És miért ne érezzen halát?

Mikor lelkének feszültségét az erkölcsös nevelés fogékonytá tette minden iránt, ami nemes.

És miért ne higgyen?

Mikor a sziv hangja olyan, mint a haraszt-zörgés és szava, mint a harmathullás!

És miért ne lelkesednék?

Mikor a fiatal kor már természetből fogva lelkesedni vágyik és áldozni kész. Virágos kert a szive: Catánia kéklő egével és a déli égöv rózsá-ligeteivel!

De lassan fakulni kezd a kép!
Elmosódnak a színek, lehullnak a szirmok és bágyadtabb lesz a napsugár.

Szerette azt, ki érzelmeire méltatlan.

Halás volt az iránt, ki két irányban mondott szépet és viszonyosan két irányban ócsárolt.

Hítt annak, kinek hazugság a mosolya, hazugság a beszéde és hazugság az egész lénye.

És lelkesedett azért, ki hívének mutatkozott, pedig a megrontására tört.

Változnak a képek, változnak a színek és rombadólnak a remények.

Csalódások sorfala közt őrlődik a nemesebb irány. És ez természetes. Hisz a rossz mindig ellensége a jónak. Nemtelen indulat, alacsony eszközök, megvesszőzött hazafiság, jóindulattal való visszaélés, keresztre feszített igazság...

Kell-e még több a kiábránduláshoz?

A gyenge jellem lemond: az erős okul. Az elveszti lelkének egyensúlyát, jelszava: nem élni, nem! Ez erőt merit, felemelő mozzanatokból, jelszava: remélni, remélni!

A sejtelmek honából megszólal egy hang:

Ha megpróbáltatások érnek, ne essél kétségbe. A Gondviselés nem oly mostoha, a leskelődő ármány nem oly hatalmas, hogy az igaz

ügyet minden ponton letörhetné. Lesz még kárpótlás! Egyébként inkább most okulj, most szenvedj, most eld át az emberi lét sötét oldalainak nyomorúságát, mint később. Most tapasztalatokra teszesz szert. Ez a jövőhöz való készülés iskolája. Kell hogy legyen benned némi érték, ha a sors nehezebb helyzetek közt forgat meg és a viszon-tagságok súlyát elbírod. Gyenge nádszál meginog a terhek alatt: te állsz rendületlenül. Meggyő-ződtél arról, hogy az emberi kajánság hatalmas társadalmi tényező, melylyel mindenkor számolnod kell. Azért légy résen! Kerüld azt, ki embertársát feketíti. És vedd meg őt! Mert megérdemli. Fésületlen beszédével saját lelkiismeretének sívárságáról állit ki szegénységi bizonyítványt. A milyen az ember, olyanok az eszközök. De mégis, szánd meg őt! Mert az irigynek nincs öröme. Ennek a fiatalságára vágyik, annak a boldogságán töpreng. Az igazságnak megrontására tör. Mert beteg benne a lélek. Nyílt sisakkal nem lép a küzdőtérre. Hanem mindig alattomban. Turkál, vadaskodik, lappangva küszik. Az igazság nem fél a napfénytől, de a hamisságot a napsugár megsorvasztja. Egy nemes gondolat diadalutja lefűrészezi az irigy kedélyét, kiül arcán az indulat, tumbol benne a méreg. Szánd meg őt a szegénnyt. Szánd meg a nyomorultat!

melynél meg kellett volna állania. Ezt a határpontot a politikai helyzet alkotta. Sem egyeseknek, sem pártoknak nem szabad egy küzdelmet úgy folytatniok, hogy felborítsák azt a politikai helyzetet, a melynél jobbat, vagy a melyhez akár csak hasonlót is létre hozni nem tudnak és nem bírnak. Bele rohanni egy csatába azzal a jelszóval: győzünk, vagy meghalunk, lehet és kell akkor, midőn igazán nincs más választás, mint győzelem, vagy bukás; de eszeveszetten utána rohanni ennek a jelszónak akkor, midőn a győzelmen kívül még más eszközzel is, a nyugodt, békés szervezkedés és munka eszközével lehet elérni a célt, már nem férfias elszántság többé, hanem vagy dacoló önféjűség, vagy meggondolatlan erőpazarlás.

Azért, a mint nincs igazuk a 67-es koalíciós pártoknak abban, hogy a bankért folytatott küzdelmet csak a függetlenségi párt hatalmi vágya szülte, a mint nincs igazuk abban, hogy az önálló bankot csak a pártok egy csoportja akarja és hogy az egész ügy csak egy mesterségesen csinált mozgalom, úgy másrésztől igazságot mondanak a 67-esek, midőn a bankért folytatott küzdelmet, mai stádiumában, túlhalt az ország életbe vágó érdekeit veszélyeztető harcnak tartják.

A függetlenségi párt figyelemre méltó eredményeket ért el az önálló bank követelésével. A párt álláspontjának az eredménye az, hogy az egész kormány a kartellbank ügyét magáévá tette, továbbá, hogy az egész kormány és a koalíció 67-es pártjai hajlandóknak mutatkoztak elejteni a bankszabadalomnak újabb tíz évre való meghosszabbítását és bele menni abba, hogy a bankügy provizórius módon egy-két évre rendeztessék. sőt annyira honorálták a függetlenségi párt álláspontját, hogy hajlandóknak mutatkoztak csatlakozni egy olyan országgyűlési deklarációhoz, melyben kimondatott volna, hogy

A hazaszeretet.

Halványan szűrődik a kis viskó ablakán keresztül a pislogó méces fénye. A család fő előimáját meghatottan rebegi utána, a ház apraja nagyja. És ki hallik a moraj:

„Mi Atyánk, ki vagy a mennyekben...”

Szakadozva szól a zoltár. Egyébként néma csend honol a tájon. Néma csend itthon: harsz zaj a távolban. Felsz a fohász itthon, dül a fergeteg a távolban. Palotának és kunyhónak van kiért elrebegni az esdeklő imát.

A nemzet reménye patakokban ontja véréit. Felvillan a gyilok, süvölt a golyó, harsognak a trombiták és a lovasrohamok megrázó dübörgését, elkapja az alkonyi szellő. Egy-egy velőtrázó „jaj” kiáltás, egy-egy felszökkenő versugár, majd tompa zuhanás jelzi itt is, ott is a halál iszonyú aratását. A hány seb, annyi gyász. A háború réme, mint véres árny végig szökel a megritkult sorokon és az inség úgy kíséri lépteit, mint fényt az árnyak. Számúzva innét a szeretet. Számúzva a könyörület...

Pedig a szeretet a legfontosabb érzelem. Felhangolja a költő lantúrjait és szól a dal oly meghatóan. Nélküle a költészetnek jégvirágai lennének: szín és illat nélkül. Fejleszti a tudományt.

a bankszabadalom ideiglenes, rövid határ-idejű meghosszabbítása, az önálló bank felállításának nem prejudikálhat.

Ezekkel az eredményekkel a függetlenségi pártnak meg kellett volna elégednie és nem lett volna szabad erőnek erejével követelnie álláspontjának teljes elismerését és érvényesülését.

Az ország érdeke nagyobb érdek, mint bármely pártnak az érdeke; az ország közviszonyainak nyugodt, zavartalan fejlődése nagyobb jó, mint akár a gazdasági önállóság, akár a nemzeti hadsereg, vagy bármely közjogi vívmány.

Gazdasági és közjogi előnyökért mindig igen magas és soha meg nem térülő árt fizet az a párt, mely az ország közállapotainak felforgatása révén jut ezen előnyök birtokába. Hát ha még ezeket az előnyöket sem nyerik el a küzdők és mégis felforgatják az ország alkotmányos közrendjét, minőnek tartjuk akkor a küzdelem árát?

Egy tanító ünneplése.

Szép és megható ünnepélynek a színhelye volt június hó 30-án a nyitrai városháza. E napon tüzte fel Takács Béla kir. tanfelügyelő az arany érdemkeresztet Kelecsényi Antal nyug. mocsonoki kántortanító mellére, nagy közönség jelenlétében.

Az ünnepély a Hymnusz eléneklésével kezdődött, mely után a kir. tanfelügyelő mondott beszédet, ecsetelvén a tanítói hivatás jelentőségét s különösen kiemelvén az ünnepelt tanító hatvan évre terjedő, mindig példászerű működését, melyet vallásos és hazafias szellem hatott át. Beszéde végén mintaképpül állította oda Kelecsényit a tanítói kar elé s a közönség zajos eljenzése közben feltűzte az ünnepelt tanítót mellére a királyi elismerés jelvényét.

A kir. tanfelügyelő után dr. Bartossik Antal egyházmegyei főtanfelügyelő emelt szót, a ki szintén meleg elismeréssel adózott a veterán tanító érdemeinek, melyek között nem utolsó az, hogy Mocsonok község megmagyarosítása Kelecsényi Antal működésének ideje alatt öröndetes módon előre haladt.

Bieliczky Elek nyitrai elemi iskolai tanító és az ipariskola igazgatója a nyitramegyei álta-

lanos tanító-egylet és a nyitravidéki róm. kath. tanító-egylet nevében beszélt, szívesen kártársi szavakkal emlékezvén meg az ünnepelt fenkölt lelküetéről, mely hosszú működésében legértékesebb talizmánya, fáradaibaiban üdítő forrás, pályájának nehézségei között biztató vezéricsillaga volt.

Igen rokonszenvesen fogadta a közönség dr. Biringer Ferenc kórházi igazgató felszólalását, a ki az ünnepelt tanítványainak háláját tolmácsolta bensőséges szavakkal. Dr. Biringer 43 év előtti Nygyeden volt tanítványa Kelecsényi Antalnak.

Mocsonok és Királyi községek küldöttsége nevében Ludvig Gyula mocsonoki plebános üdvözölte a kitüntetett veterán tanítót, a kinek egyúttal kántori működését is méltatta. Felemlítette a szónok, hogy a Bach korszak alatt Kelecsényit magyar érületéért elfogták és a nyitrai vármegyeházán elzárták. Most ugyancsak itt, a vármegye székhelyén éppen magyar érületének értékes kincseiért is ünnepeljük Kelecsényit, a ki az akkor szenvedett méltatlanságért a mai ünneplés fényében jól eső kárpótlást találhat.

Végül a kitüntetett emelkedett szólásra és meghatva köszönte meg a kir. és az egyházmegyei tanfelügyelőknek szíves jóindulatukat, úgyszintén kártársainak és a jelenvolt közönségnek az ünnepben való részvételét. — Délben a zobori Tulipán-kertben 52 teritékű bankett volt.

Kelecsényi Antal tisztelőinek nagy koszorújához a jelen ünnep alkalmából a Nyitramegyei Szemle is benső, szíves örömmel csatlakozik. A keresztény polgárosodás eszméért folytatott küzdelmünkben, a tanítói kar lelkes és önfelajdító működésének mérhetetlen fontosságát tulajdonítunk. A hivatása magaslatán álló, vallásos meggyőződésű, hazafias szellemű tanító, megbecsülhetetlen munkása a keresztény kultúrának.

S a nyitrai egyházmegye kath. tanítói karának most kitüntetett érdemdús tagja hivatásának azon a magaslatán állott, a hova örömmel tekinthet fel mindenki, a ki egy néptanítóban a keresztény magyar kultúra avatott bajnokát óhajítja látni. Az ő alázatos és áldozatos lelke soha sem keresett mást, mint a kötelességnek hűséges és odadó teljesítését. Helyét emberül állta meg, jutalmat az Istenőt várt s azt részben már megkapta egy hosszú élet és egy boldog öreg kor tiszta, zavartalan örömeiben, de sőt kapott jutalmat és elismerést az emberektől is, meg fogja kapni jutalmát Atyjától is, ki a mennyekben van...

Ujra üdvözljük öreg barátunkat s kívánjuk neki, hogy a mellére tűzött ékesség fényében sokáig boldog megnyugvással szemlélje megfutott

kiket szeret. És ismét füleben csengnek a megható szavak, azok a szavak, melyeket akkor... abban az ünnepélyes pillanatban mondott el mikor felesküdt.

És ismétli az esküszöveget halkán:

...„hogy éjjel nappal, étlen és szomjan, szárazon és vizen, ütközetekben és rohamokban, fegyvertűzben és ágyútűzben, zászlajához hű marad.”

Zászlajához hű maradt!

* * *

Korhadt fakeresztek mellett halad el az eszmélő utas. Ismét nyílnak a rózsák, ismét zöldek a virágok; oda lent pedig ifju virágok örök álmukat alusszák. És elmélyed egy kevéssé...

Kain és Ábel küzdelme óta ismétlődik ez a véres tragédia, melytől az emberiség nem tud szabadulni, ha csak két ember lesz is a világon, akkor sem lesz béke. Ez a romboló szellem, Kain öröksége.

Mert bármily fényes is legyen a fegyvertény, romokat hagy csak maga után. És keserűséget a szivekben. Nemzeti gyászt. Főleg ha a hősokeket csukló bitófákra akasztják...

„Hungária! El ne feledd halottaidat, mint vádlók élnek ők.”

hosszú kultúr pályájának színes, magasztos képét és teljek meg nemes lelke a jól megoldott életfeladat tudatának örömfakasztó érzéseivel!

A kereskedők záróideje.

Talán senki sem rabja annyira foglalkozásának, mint a kereskedő, aki közvetlenül a fogyasztókkal van érintkezésben. Nemcsak hogy finomnak, udvariasnak, bizonyos tekintetben műveltnek, szolgálatra késznek kell lennie, de megköveteli tőle a társadalom azt is, hogy a kereskedő ott legyen minden humánus, kulturális mozgalmánál még pedig nemcsak mint szemlélő, hanem mint adakozó és együttműködő.

De maga a kereskedő is szinte telhetetlen munkájában önmagával és alkalmazottaival szemben. Ezért igyekszik üzletét minél előbb hozzáférhetővé tenni a közönségnek és szívós makacssággal igyekszik kihúzni a munkaidőt ameddig csak lehet. Nálunk például este 8 óráig.

Ez a rengeteg hosszú idő nincs hasznára a kereskedőnek, a boltosnak és nincs rá szüksége a közönségnek. Mert a fogyasztást nem fokozzák a kinyitott boltok. Senki sem megy azért az üzletbe, mert már, vagy még nyitva van, hanem, mert valamely irányú szükségletet kell fedeznie. Ezt pedig akkor is megtenné, ha az üzlet nem esti 8 óráig, hanem mondjuk csak 6-ig volna nyitva. És ha esetleg egyik nap már nem volna a beszerzésre ideje, biztosan beszerzi dolgait a következő napon és pedig ugyanannál a kereskedőnél, akihez bizalma, szokása, vagy egyéb ok vezetni szokta.

De meg a publikum ez irányban szoktatható is. Amint tudja, hogy a postára csak bizonyos ideig mehet, úgy alkalmazkodik a boltok kiszolgálásának idejéhez is és napi szükségleteit idejekorán fedezni fogja akkor, amikor a kereskedő rendelkezésre áll.

Ezért bizonyos irigységgel nézik a kereskedelmi alkalmazottakat, mikor délután 6 órakor az iparosok felszabadulnak testi munkájuk alól, hogy a nap hátralevő idejét tetszés szerint tölthessék, míg a boltosok csak 8 órakor válnak szabadokká. Azt az ellenvetést nem fogadjuk el, hogy az iparos munkája terhebb. Minden munkát súlyosabb tesz a folytonosság és a hosszú munkaidő.

De amint kimutattuk, nincs szükség a boltok nyitvatartásának idejét gummiszerűen nyújtani. Arra azonban igenis szükségük van a kereskedőknek és az alkalmazottaknak, hogy néhány napján ők is emberi voltukra emelkedhessenek, hogy családjukkal is együtt lehessenek naponként, hogy a társas együttélés nyújtotta szellemi élvezetekből szintén kivehessék a részüket.

Okos volt Nagy Károly császár, aki úgy osztotta be idejét, hogy három nyolc-nyolc óráig égő gyertya szerint igazodott. Az egyik gyertya a munkáé, a másik a szórakozásé, a harmadik a pihenésé volt.

A mai szocialista jelszavak nem újak már. Károly császár is alkalmazta őket. Igaz, hogy ő császár volt. De akár mint nézzük ezt a kérdést, egy bizonyos, az, hogy minden embernek joga van követelni, hogy olyan foglalkozást nyújtsanak részére, melylyel testi és szellemi egészségét megőrizheti. A kereskedőnél tisztára méltányossági kérdés, hogy őt a közönség, legalább nyáron a tésztét és lelket élő hosszú üzleti szolgálattól fölmentse. És bizonyos dolog az, hogy a közönség hamar megszokná és méltányolná az új rendet, az üzleteknek nyáron át korábban való bezárását és vásárolni valót hamarabb szerezne be.

Min áll tehát a kereskedők nyári robotjának mai súlyos kényszere? Azon áll, hogy a kereskedők urak legyenek szolidárisak. Körözzenek egy ívet maguk között és allapodjanak meg, hogy a nyári hónapokban kivétel nélkül este 6 órakor üzleteiket bezárják. Ha erre egyetemlegesen lekötelezték magukat, akkor a nélkül, hogy bárki-

nek ebből kára származnék, kereskedők és alkalmazottak felszabadulnak pályájuknak ezidő szerint szinte elviselhetetlen robotjától, kellemessé teszik a nyarat maguknak és családjuknak, a közönség pedig az új rendet csak helyeselni fogja. V. L.

Ipari szaktanfolyamok.

A pozsonyi kereskedelmi és iparkamara jelentése.

Az a jelentés, melyet a pozsonyi kereskedelmi és iparkamara, melynek működése kiterjed Pozsony városra, Nyitra, Pozsony, Trencsén és Turóc vármegyékre, az 1908-iki év ipari és üzleti viszonyairól kiadott, szembeötlően mutatja, hogy a kamarai kerület közgazdasága az egészséges és állandó fejlődés útján halad.

Az ipart érintő ügyeknél a kamara mindenekelőtt megemlékszik a kereskedelmi kormány által kiadott emlékiratról, mely a hazai kisipar és a gyáripar állásáról és fejlesztésének szükségéről szól, gazdag statisztikai anyaggal kísérve a kormányt a támogatásra szoruló iparágakra nézve követett programját.

Ebből az emlékiratból megtudjuk, hogy a hazai viszonyok között mily tökéletet és mekkora munkaerőt igénylő iparágakat kell meghonosítanunk, vagy a meglévő gyarapítanunk. A kamara e kormányprogramot alkotó emlékiratot kerülete iparfejlesztési törekvéseivel előnyösen használja fel irányadóul.

E tekintetben alapvető adatait kiegészítette a magyar földtani intézet számára gyűjtött s a kamarai kerületben előforduló és felhasználható ásványok és kőzetek pontos és kimerítő leírását tartalmazó kimutatással, melynél a vármegyei alispánok közreműködését is igénybe vette.

Kiváló gondját képezte a kamarának a lefolyt évben is az iparosok szakképzésének fejlesztése miután a jövő iparos nemzedék szempontjából a szakrajzolásban való kellő jártasság igen fontos tényezőt képez. Az iparos tanonciskolák működésének megfigyelése során az a tapasztalat merült fel, hogy a tanoncok a szakrajzolásban — rajzeszközök és berendezések hiányossága miatt — nem nyerhetnek kellő oktatást, miért is a szakrajznak behatóbb tanításáról a kormánynak az iparostanonciskolák megfelelő felszerelése által kellene gondoskodnia.

A tapasztalat még azt is mutatja, hogy a szaktanfolyamok iránt éppen az iparoskörök egy részében nem nyilvánul az az érdeklődés, a minőt az ügy fontossága megkívánna. Igaz ugyan, hogy a nyomasztó helyzetben levő kisiparosok sem idővel, sem kellő anyagi erővel nem rendelkeznek arra, hogy a tanfolyamokat alaposan végig járják s éppen ez okból a kamara kísérletet tesz most az iparosok oly irányú oktatására, hogy a képzettséggel bírók tökéletesítsék magukat a mesterségükben, miáltal képesek lesznek a nagyobb igényekkel fellépő közönség megrendeléseit is elvállalni.

A kereskedelmi kormány a kamara javaslatára részint már rendezett, részint rendezni szándékozik szaktanfolyamokat a következő helyeken: Nyitra építő-ipari rajztanfolyamot, Trencsénben asztalos-ipari, Nagyszombatban cipész és csizmadia ipari, Érsekújvárott szabóipari továbbképző tanfolyamot. Pozsony városban pedig kazánfűtői, stabilgépezői, lokomobil- és cséplőgépezői, valamint dinamogépezői tanfolyam rendezése vált kívánatossá.

Kellő számú jelentkező esetén mesterek és segédek számára még víz-, légszesz- és csatornázási szerelő tanfolyam, fémiparosok szakrajzi tanfolyama, általános iparos továbbképző tanfolyam és építőipari tanfolyam tartatnék. Ezenkívül a fűdísztő iparosok számára szabadkézi rajztanfolyam, a szabó iparosok számára pedig gyakorlati továbbképző tanfolyam lenne szükséges.

Az ipari szaktanítást jelentékeny mérvben megkönnyítenék a tanoncotthonok. A kormány az Országos Gyermekvédő Liga közreműködésével és

ennek védnöksége alatt Pozsony városában is egy iparos tanoncotthon létesítését tervezi, még pedig ugyanazon az alapokon és elvek szerint, a mint hazánk több városában is történt.

Az ilyen tanoncotthonok létesítése alig okoz költséget az illető városoknak, mert az állam az Országos Gyermekvédő Liga vagy más társadalmi intézmények, pl. Nyitra a kath. legényegylet révén támogatja az intézmény létesítését és fenntartását. Nyitra, Pozsonyban és Zsolnán ily módon már legközelebb létesül az otthon.

Kívánatosnak tartjuk, hogy ez az üdvös intézmény a kamarai kerület többi törvényhatóságai területén is életbeleptetessék.

Ujdonságok.

Lapunk t. előfizetőit, kiknek előfizetése július hó 1-én lejárt, tisztelettel kérjük előfizetéseik szíves megújítására.

A NYITRAMEGYEI SZEMLE KIADÓHIVATALA.

A helyzet és a néppárt.

A teljesen összekuszált, zürzavaros politikai helyzetben a néppártnak június hó 30-án tartott értekezlete rámutatott arra a módra, melyen az alkotmányos kibontakozás lehetséges. Az értekezlet ugyanis a következő határozatot hozta:

Az országgyűlési néppárt ragaszkodik a kormány lemondása után hozott határozathoz, hogy a kibontakozás az alkotmányos követelményeknek megfelelőleg történjék.

Minthogy pedig a párt a koalíció kormányra jutása alkalmával a többi pártokkal együtt vállalkozott az általános választói jogról szóló törvény megalkotására, ma is kész ezen, az ő felségével, a nemzettel s a koalált pártokkal vállalt kötelezettségnek megfelelni.

Ettől a feladattól nem térhetik el a 67-es pártok s így a néppárt ellen is egyes csoportok részéről intézett támadások sem, mert a választói reformnak megvalósítása nem kizárólagosan a koalícióban képviselt egyik vagy másik pártnak a feladata, hanem az összes koalált pártoknak együttesen vállalt kötelezettsége, amit mielőbb teljesíteni politikai tisztesség és erkölcsi kötelesség.

Az országgyűlési néppártnak ez a határozata teljes összhangban van a pártnak országszerte vallott nézete és meggyőződésével.

Lapunk is kezdettől fogva a kibontakozás egyetlen alkotmányos módjának azt tartotta, hogy a választói jog reformjának a koalíció által való keresztül vitelére kell helyezni a politikai élet súlypontját s addig minden más kérdést, a melynek az elintézése most nehézségekbe ütközik, vagy ki kell kapcsolni, vagy provizórius módon megoldani.

Az események a néppártnak ezt az álláspontját már eddig is igazolták, mert annyi próbálgatás után most is csak ez az egy kibontakozási mód áll az alkotmányos lehetőségek sorában.

Egyházmegyei hírek. A papszentesléssel kapcsolatban áthelyeztettek: dr. Krajcovics István nyitrai segédlelkész kisegítőnek Borodnóra, segédlelkészi minőségben áthelyeztettek: Kolas József Tornyosról Nyitra, Benyó Mihály Nagybossányból Tornyosra, Zsidi Antal Bélapatakról Nagybossányba, Hermann István Nyitraonákról Kosárfalvára, Balázsovics Mihály Peredmérről Nyitraonákrára és Ballon Lajos Szkaacsányból Neszlénybe. — Az ujmisések pedig a következő állomásokra küldettek segédlelkészekül: Dubik Pál Peredmérré, Fridrichovszky István Bélapatakára, Kianicska József Bossáczra, Marszina Endre Szkaacsányba, Molnár Viktor Kolaróczra és Pápay Ernő Kunfalvára.

Személyi hírek. Dr. Mihalovics Ede nyitrai theologiai tanár és Német István kissemináriumi rektor és főgymn. hittanár Veldesbe utaztak, ahol szünidejük egy részét tölteni fogják.

Kondor István nyitrai kanonok és püspöki irodaigazgató hosszabb tartózkodásra Karlsbadba utazott.

Gróf Károlyi Mihály az Orsz. Gazdasági Egyesület elnöke a mult hét folyamán mint gróf Apponyi Lajos magyarországi udvarnagy vendége néhány napot Nagyapponyban töltött.

Richter Antal besztekerébányai theol. tanár és Richter M. István szekesfehérvári főgimn. tanár a mult heten Czeizel Gábor nagyprepost látogatására Nyitrára érkeztek s két napot töltöttek városunkban.

Főúri nász. A budapesti egyetemi templomban f. hó 1-én esküdtött hűséget Fíth Tibor báró Sizzo Noris Marie grófnőnek, Sizzo Noris Kristóf gróf adamóczi nagybirtokos és neje Semsei Szibill leányának. A templomi énekharos nászindulója mellett vonult a násznép az oltárhoz, elől Jankovich Aladár gróf násznagy, utána pedig fényes sorban Fíth Tibor báró, a vőlegény, Fíth Ilona bárónővel, Sizzo Noris Kristófné grófné Fíth Pál báróval, Fíth Pálné báróné Sizzo Noris Kristóf gróffal, Crouy István gróf Sennyey Ilona bárónővel, Sizzo Gusztáv gróf Crouy Margit grófnővel, Szirmay Sándor gróf Fíth Mária bárónővel, Desseffy István gróf Sennyey Mária bárónővel, Sennyey Pál báró Crouy Marie Andree grófnővel, Fíth Elemér báró Sennyey Beláné bárónővel, Fíth Elemér báró Prunkul Tigranné bárónővel, Jankovich-Bésán Gyula Crouy Endréné grófnővel, Fesztetich Pál báró özv. Sennyey Pálné bárónővel, Jankovich Tivadar gróf Trautenberg Frigyesné bárónővel, Jankovich-Bésán Endre ifjabb Jankovich Aladárné grófnővel, Crouy József gróf Jankovich-Bésán Endrénével, Trautenberg Frigyes báró Fíth Elemérné bárónővel, Jankovich-Bésán Elemér Crouy Józsefné grófnővel, Sennyey Béla báró Fesztetich Pálné grófnővel. Végül következett a menyasszony, aki Fíth Béla karján lépett a templomba. Az esketési szertartást a vőlegény egykori nevelője, Dódek Jenő plebános végezte fényes segédlettel. Először csendes misét mondott, azután szárnyaló beszéddel vezette be az esketési aktust. Esküvő után a násznép lakomára gyülekezett össze a Nemzeti Kaszinóban.

Papszentelés. A nyitrai egyházmegye IV. éves növendékpapjait f. hó 1-én szentelte aldozópapokká gróf Bathány Vilmos koadjutor püspök. A felszentelt ujmisések a délelőtti folyamán tisztelegtek főpásztoruknál, Bende Imre megyés püspök úrnál, úgyszintén a koadjutor püspök úrnál is. Déliben az apponyi püspök ebéd vendégül látta magánál az új papokat, a kikre szeretetteljes atyai szavakkal emelt poharat. Az utjonnan felszentelt nevében Pápai Ernő közönte meg formás beszéd keretében a könnyekig meghatott főpásztornak azt a számtalan sok jótétet, melyben legfiatalabb fiait részesítette s egyúttal a felszentelt koadjutor püspöknek is halás köszönetet mondott fáradságáért.

Kinevezés. A földmívelésügyi miniszter Tóth Gyula m. kir. főerdőmérnököt — a nyitrai állami erdőhivatal főnökét — erdőtanácsossá nevezte ki.

A pénzügyminiszter Szabó Géza okleveles jegyző, galgóczi lakost az eperjesi pénzügyigazgatóság mellé rendelt számvevőseghoz ideigl. minőségű pénzügyi számtisztte.

Frommer Bódog trencsényi m. kir. adóhivatali gyakornokot m. kir. állami végrehajtóvá a balassagyarmati pénzügyigazgatósághoz kinevezte.

Dr. Krajcsovic István nyitrai segédlelkésznek, ki — mint lapunk más helyén olvasható — Borodnóra kiségitő lelkésznek neveztetett ki, körünkbeli való távozását őszintén sajnáljuk. Dr. Krajcsovic három évi nyitrai működése alatt megalkotta a Kath. Növédő Egyesületet s a keresztény szociális egyetben is nagyarányú tevékenységet fejtett ki. A Katholikus Népszövetség és a helybeli kath. sajtó egyik buzgó munkását bírta az agilis fiatal papban, a ki mint szónok is igen kiváló volt. Új állásában súlyos viszonyoknak a rendezése vár reá, a mire éppen az ő erős akarata, lankadatlan buzgósága látszik legalkalmasabbnak, s így bizvást remélhetjük, hogy főpásztora várakozásának fényesen meg fog felelni.

Áthelyezés. A pozsonyi kir. főügyész Jankovic Gyula trencsényi kir. törvényszéki fogházrót, a pozsonyi kir. törvényszéki fogházhoz helyezte át.

Konkurzus. A folyó hó 2-án megtartott konkurzuson a nyitrai egyházmegye papnövendékei közé felvették: a nagyobb papnövélő intézetbe Bezák Antal, Bresztyenszky Rezső, Kosztely József és Smotlák Antal; — a kisebb papnövélő intézetbe: Minarovich József és Polónyi Ferenc VI. osztályra, Czagány Lajos, Dvovics Péter, Holly József, Kollár Pál, Polónyi István, Stefanecz Ferenc és Tiszó János V. osztályra.

Eljegyzés. Thomé József író jegyet váltott Zimányi Margitka úrleánnyal Budapesten.

Reidner István t. főszolgabíró június hó 20-án Verebelyen eljegyezte Oravecz Marianne-t, Oravecz Kálmán járásorvos és neje Szeleskay Sarolta leányát.

Új jószágigazgató. Az esztergomi káptalan jun. 26-iki rendes tanácsülésében Nedeczky Miklós gazdasági tanácsost, ki eddig is a főkáptalan főtitkárja volt, jószágigazgatóvá nevezte ki s neki az összes gazdasági és erdészeti hivatalokat alárendelte.

Primiciák. A nyitrai egyházmegyének f. hó 1-én felszentelt ujmisései közül Marszina András f. hó 2-án tartotta primiciáját Nyitrán az irgalmas nővérek templomában Kútvaszer István kanonok manuduktorsága mellett. — Ma, július hó 4-én primiciának Dubik Pál Beczkón, manuduktora Kada Mihály szentendrei plebános, Fridrichovszky István Szaniszlófalvai plebános, Kianicska József Zsolnán, manuduktora Podivinszky Ferenc zsolnai apát-plebános, Molnár Győző Zsitvaujfalun, manuduktora Vince Károly nagyhindi esp. plebános, Pápai Ernő Mocsokonon, manuduktora Ludeig Gyula mocsónoki plebános. — Az esztergomi egyházmegye ujmisései közül Drahos János Brezován, Trebatichy Ernő Csejthén, manuduktora Reviczky Bertalan csejthei esp. plebános, Treszkony Ernő Nagybecsén, manuduktora dr. Teszelszky József esp. plebános, orsz. képviselő. — Ersekujvárott is volt primicia június 29-én, mely napon Molnár Sándor esztergom-egyházmegyei ujmisés mutatta be első szent mise áldozatát Erhardt Viktor esp. plebános manuduktorsága mellett.

Fényes esküvő. Dömény Pál cs. és kir. ezredorvos június hó 28-án esküdtött örök hűséget Árpássy Mici úrhölgynek, Árpássy Imre bankigazgató és földbirtokos leányának Nyitrán, a zabori sz. Orbán-kápolnában. Az esküvőn csak a rokonság volt jelen, de oly nagy számban, hogy mintegy 25 kocsin vonultak ki az esketés színhelyére. A virágokkal ékesített hosszú kocsisornak sok nezője akadt. Az esketési szertartást Kútvaszer István kanonok végezte. A szertartás után az új pár elutazott.

Adomány egy templomnak. Apponyi Adél grófnő az apponyi templomnak búcsúünnepére egy gyönyörű kivitellű nehéz selyem vörös ornatust adományozott, melynek betérszeit a nemes grófnő sajátkezűleg készítette.

Meghívó. A Nyitrai Megyei Gazdasági Egyesület igazgató-választmánya f. é. július hó 8-án délelőtt 11¹/₂ órakor Nyitrán a városháza nagytermében ülést tart, melyre az igazgató-választmány tagjait tisztelettel meghívja Mezey Gyula kir. tanácsos, elnök. Heremanszky Imre titkár. Napirend: 1. A titkári állásra beérkezett pályázati kérvények bejelentése. A titkár választás megejtése, 2. A földmívelésügyi miniszteri rendeleteknek, társaságok atiratainak, hatóságai és magán megkereséseinek stb. előterjesztése. (Katonaszabadságolások az aratas idejére, hadseregellátás, aratási munkák, a terménybecslés új módja, vásár engedélynek stb. tárgyában.) 3. Netaláni indítványok. A pályázati kérvények az ülést megelőzőleg az egyesület titkáranál minden nap délelőttjén megtekinthetők.

Szerkesztői változás. Laptársunk, az Ersekujvárott megjelenő Kis Magyar Alföld szerkesztésében folyó hó 1-jével változás állott be, amennyiben a lap eddigi főmunkatársa Erhardt Viktor ersekujvári esp. plebános, egyéb elfoglaltságára való tekintettel a lapnál viselt tisztétől megvált s helyét Toma István ersekujvári káplán foglalta el, aki már eddig is tevékeny részt vett a lap szerkesztésének munkájában.

A radosnai esp. kerületi papság gyűlése. Az Országos Papi Otthon létesítésének ügye foglalkoztatta a radosnai esp. kerületi papságot, a mult hó elején Ludányban Pullmann Andor esperes elnökele alatt tartott gyűlésen. A kerületi papság köszönettel vette tudomásul az esztergomi székes főkáptalan ajánlatát arra nézve, hogy a tulajdonát képező máriavölgyi kastélyt az esztergom-egyházmegyei nyugdíjintézetnek a butorzat és felszerelés 3848 kor. árának megtérítéseért és a kastély használatá fejében 3600 kor. évi bérért egy ott létesítendő Országos Papi Otthon számára felajánlotta. Mint hogy azonban az Otthon szervezésének részletes terve még nincs megállapítva, a kerületi papság az Otthonnal szemben egyelőre tartózkodó állást foglalt el.

A peredi emlékünnap. Diszes keretek között zajlott le a Pereden június hó 20-án rendezett emlékünnap, melyen a 60 év előtti szabadságharcosok emléket dicsőítettek. Több, mint 40 kocsival jelentek meg az ünnepen Farkasd község kurucái, a kik a kegyelet adóját szép koszorú átadásával rótták le. Zászlók, jelvények, virágok és lélekemelő dalok vázolták a nap jelentőségét. Jónás Ferenc kántortanító beszéde, melyben a peredi csatában elesett hősök önfeláldozását magasztalta, a sok ezerre menő közönségre nagy hatást gyakorolt.

Jelentés a Katholikus Népszövetség működéséről és állapotáról 1909. évi január 1-től június 1-ig. (Előterjesztve a jun. 25-én tartott igazgatósági ülésen.)

A tagok száma. Június 1-ig be van jelentve 200.659 tag. Ebből magyar 123.531, német 42.820, tót 31.116, horvát és bunyevác 2.320. Összes tag-szaporulat 60.210. Emelkedett tehát a tagok száma június 1-ig 43⁹/₁₀-kal.

A tagok eloszlása. 2.555 helyen van ezidőszent népszövetségi tag. Ebből 1960 helyen van 20-nál több tag.

A szervezés munkája. A lefolyt öt hónap alatt 1350 gyűlés folyt le, ide nem számítva a több szervezetben rendszeresített heti-kétheti, illetve havi és egyéb értekezleteket. Egyházmegyei értekezlet volt: Szatmáron, Veszpremben, Besztekerébányán és Szabadkán. Megyei értekezleteket tartottunk: Csongrádon, Szolnokon, Battonyán, Trencsénben, Sopronban. Volt két országos és kilenc egyházmegyei, illetve megyei agitációs vasárnap. Az igazgatóság 1. a kormányzótanács 11, a sajtószakosztály (12 tag) 7, az agitációs bizottság (26 tag) 7, a jogi bizottság 2 ülést tartott. A központi iroda 9823 ügyet intézett el.

Tagilletmények, rőpiratok. 1.015.000 füzetet, 225.000 rőpiratot, 16.800 pl. agitációs nyomtatványt, összesen 1.256.800 példány nyomtatványt terjesztettünk el.

A népirodában két ügyész és két ügyvédjelelt dolgozik a 14 tagú jogi bizottság támogatásával. A vidéken 120 helyen 139 ügyvéd ad ingyenes jogi tanácsot tagjainknak. A központi Népiroda eddig 3256 ügyet intézett el. Ebből személyes jelentkezés volt 510, hatósági eljárás igényelt 235 és levélbeli elintézés nyert 2531.

Halálozás. Szabó János kegyesrendi aldozópap, nyitrai főgimn. tanár Budapesten az irgalmasok kórházában elhalálozott.

Ormai József fiúmei kormányzói titkár életének 50 éves korában, a halotti szentségek buzgó fölvetele után, Felsőelefanton 1909. július 1-én hosszú kínos szenvedés után elhalálozott. Tetemei f. hó 3-án az aznapon delelőtt 11 órakor Felsőelefanton megejtett beszentelés és Nyitrán törétt át szállítása után, a nyitrai sirkertben levő családi sírboltban helyeztettek örök nyugalomra. Halálát anyja özv. Stigliczy Józsefné és testvérei Ormai Jenő, Berta, Gizella, Irma gyászolják.

Nyugodjanak békeben!

Elfeledett szobor. A bold. Szűznek a nyitrai törvényszéki palota előtt felállítandó szobrára a nyitrai nagyobb papnövélőintézet növendékei 14 koronát adtak. Hozzaadva a lapunk június 20-ik számában kimutatott 3973 30 koronához, lesz főösszeg 3987 30 kor. — Isten fizesse meg!

Iskolai értesítő. A nyitrai róm. kath. felsőbb leányiskola értesítője az 1908/9. tanévről. Közli Bezák István Ferenc dr. igazgató.

Az Értesítő elején az igazgatónak X. Pius pápa aranymiséje alkalmából, 1908. nov. 16-án mondott beszéde olvasható.

A felügyeletet püspöki hitbiztosi minőségben Jeszenszky Aajos apátkanonok, mint miniszteri biztos pedig dombovari Réay Ferenc a budapesti VI. ker. állami felsőbb leányiskola s leánygimnázium igazgatója gyakorolta.

A nagyon vegyes tanári kar (vannak benne írg. nővérek, világi pap, szerzetes papok, világi tanítónő, világi tanárok) 15 tagból áll. Nevelési szempontból hátrányosnak tartjuk azt a kenyszerítő körülményt, hogy az intézetet vezető irgalmas nővérek a ket felső osztály tanításában kisebb mérvben vesznek részt, mint a tanári testület férfi tagjai. A nevelési eljárás egyöntetűsége a vezető tanerők behatóbb érvényesülését tenné kívánatossá, míg most a kiségitő tanerők vannak túlsúlyban.

A tanári könyvtár 72 művel gyarapodott 93 kötetben s áll 2835 kötet, 57 füzet és 22 folyóiratból. Az ifjúsági könyvtár gyarapodása 49 kötet, 11 folyóirat, állománya: 1056 kötet, 60 füzet, 26 folyóirat.

Az intézettel 80 növendékre berendezett internátus van kapcsolatban, mely egyike a leg-

jobb vidéki leányintézeteknek s az intézet jó szellemére maradó hatást gyakorol. Az elmúlt iskolai évben az internátusnak 53 növendéke volt. Az ellátási díj egész évre 400 korona, mely összegben befoglaltatik az étkezés, mosás, fűrés, felső egyenruha, továbbá fűtés, világítás és az internátusi kalapok használata.

A vidéken lakó szülők figyelmét erre a kitűnő hírű internátusra, melyben a növendékek egészségre, szellemi és erkölcsi fejlődésére nagy gondot fordítanak, ez úton is felhívjuk.

Van az intézetnek virágzó Mária-kongregációja, mely az ifjúság elitjét foglalja magában; van önképzőköre, mely a szellemi önképzés tüzhelyét alkotja.

Az iskolai ünnepek egy kissé *tűsűrű egymásutánban* tartottak meg. Igy október 3-án az igazgató névnapját, október 4-én a király névnapját ülték meg, október 11-én az önképzőkör tartotta az alakuló gyűlését, nov. 4-én a püspök úr névnapját, november 16-án X. Pius pápa aranymiséjét, nov. 19-én Erzsébet királyné emléket ülték meg.

Az iskola jötevői között első helyen áll *Vagner József* prelátnak kanonok úr, ki az intézet fenállása óta minden évben 1000 K. adománnyal segítyez a szegényebb sorsú tanulókat. Nagylelkű adományából 10 tanuló teljes, 20 tanuló pedig feltanulmányozásban részesült.

A tanulók előmenetele kielégítő, amennyiben 181 tanuló közül csak 12-en kaptak elégtelen osztályzatot.

Újítás az Ertesítőben az érdemjegyek *kihagyása*. A tanulók névsora után egy kis betűs jegyzet húzódik meg szerényen, melyben a következőket olvassuk:

"A kiknek neve *kurzív* betűkkel van szedve, példás magaviseletűek, a kiké szórt betűkkel, *kitűnő* osztályzatúak; a kiké pedig *kompat* betűkkel, azok a viseletben és az előmenetelben is *kitűnők*."

Úgy hisszük, hogy a közönség ezt a jegyzetet *kurzív*e elolvassa és *kompat*ul meg nem érti.

Az érsekújvári sportegylet június hó 28-án galamblövészetet rendezett, melyen Nyitra megye legnevesebb sportemberei vettek részt. A város díját *Czobor Béla* sarlókajszái birtokos, a sportegylet díját *Czocher Kálmán* nyitrai járási főbíró, a hölgyek díját *dr. Galgóczy Oszkár* miniszteri s. fogalmazó nyerte el. A galamblövészeti versenyt társasvácsora és táncmulatság fejezte be.

Katholikus népszövetségi mozgalom. *Pogrányban* igen sikerült gyűlése volt *Peter-Pál* napján a Népszövetségnek, melyen *Karsay Imre* elnök-igazgató és *Jánoky Madocsány Gyula* orsz. keyv., központi kiküldött tartottak nagyszabású beszédet. *Karsay Imre* helyi igazgató az új adótörvényt s annak az új adótörvényre vonatkozó részét ismertette, a központi kiküldött pedig a keresztény elveket közgazdasági szempontból méltatta. A gyűlés végén *Bihary Gyula* helybeli körjegyző gyakorlati szempontból érdekesen magyarázta az új adótörvény rendelkezéseit. A tagok csaknem teljes számban voltak jelen s mindhárom szónokot lelkesen megjelnezték.

A komlóvölgyi Sz. János szobor. A lapunk mult számában „A komlóvölgyi katolikusok panasza” című közleményre vonatkozólag *illetékes helyről* azt az értesítést vesszük, hogy a közleményben foglalt állítások tévedésen alapszanak, mert a szobor-komlóvölgyi Sz. János szobor régi helyen áll és a szülő új tulajdonosa *Gosztonyi Oszkár* úr nem is szándékozik azt a hegyközség tudta és beleegyezése nélkül helyéről elmozdítani. Mindössze az történt, hogy az új tulajdonos a szobrot egy darázs embernek felajánlotta, de *kegyeletes* célra. Midőn ezt megnyugvással tudomásul vesszük, egyúttal kijelentjük, hogy tudósítónkat, a mint arról kétségtelenül meggyőződünk, eljárásában rossz szándék nem vezérelte.

Köszönetnyilvánítás. A *máriatölgyesi* gazd. fogyasztási és hitelszövetkezet ez úton is mely hálával köszönetet mond *nos Jánoky-Madocsányi Gyula* orszgy. képviselő úrnak, aki fogyasztási szövetkezetünknek korlátlan italmérsi engedélyt kegyes volt kieszakörölni. Mióta a szövetkezet létezik (11 éve) legalább is nyolcszor kérelmeztük a korlátlan italmérsi engedélyt, s csak az ő közbenjárására sikerült hozzájutnunk. Ez már a második nagy érdeme szerzetett képviselőnknek, mert a mult évben 1000 koronás államsegélyt eszközölt ki szövetkezetünk számára. Adjon az Úr Isten édes hazánknak számos oly képviselőt, aki a nép érdekét annyira szívén viseli, mint *Jánoky-Madocsányi Gyula* úr, őt pedig

áldja meg minden jóval. — A *máriatölgyesi* gazd. fogyasztási és hitelszövetkezet igazgatója.

Egy főúri kastély katasztrófája. *Báró Révay Gyula* kisselmeci ősrégi kastélyában f. h. 26-án egy kéményszikrától tűz támadt. A több száz szobával bíró s ötszáz évvel ezelőtt épült úri kastély nagy részben elhamvadt. A kastélyban felhalmozott műkincsek és ősi butorok nagyrészt azonban sikerült megmenteni, a mi a szucsányi, podhragyi és kisselmeci tűzoltók önfeláldozó munkájának köszönhető.

Agonyászirt csendőr. Récsény községben f. hó 1-én a csendőrszolgálat egyik emberét, aki a község verekedő legényei között békét és rendet akart teremteni, késekkel úgy összeszurkálták, hogy seibe még ott a helyszínen behalt. A bűnygyben széleskörű nyomozás indult meg.

Trencsénmegye közoktatásügye. Apponyi Albert vallás- és közoktatásügyi miniszter mindjárt minisztersége kezdetén a képviselőházban mondott egyik beszédében kijelentette, hogy Trencsénmegye népoktatásügyének rendezésére figyelmet fog fordítani. Hogy a miniszter tiszta képet szerezzen a vármegye népoktatásügyéről, kiküldötte *Körössy Henrik* kir. tanácsost, központi tanfelügyelőt, hogy a vármegye főispánjával és a kir. tanfelügyelővel egyetértőleg tervezetet készítsen, melyben a szervezendő állami elemi iskolák fokozatos felállításának sorrendjét állapítsa meg. A vármegye főispánjának, *Smialovszky Valér*nek gróf Apponyihoz intézett emlékirata alapján a miniszteri kiküldött tárgyalta a vármegye irányadó köreivel és arra az eredményre jutottak, hogy az első évben a legégetőbb szükségletek kielégítésére mintegy 5000 tanfolyamra szervezendő állami elemi iskolákra szintén ilyen mértékben volna előirányozandó a költség, mert az irtványokon mintegy 5000 tanfolyamra is feliskola nélkül. *Körössy* az őszszel folytatja a tárgyalásokat, a mikor a főispánnal és tanfelügyelővel együtt a helyszínen fogja tanulmányozni az irtványokon szervezendő állami elemi iskolák ügyét.

Pöstyén fürdőből. *Esti térszene.* A fürdőzenekar hétfőn f. hó 28-án kezdte meg rendezési hangversenyét, melyek további intézkedésig hetenkint háromszor és pedig hétfőn, szerdán és pénteken 8 1/2 óratól 9-ig fognak a zenepavilonban megtartatni.

A *vigalmi bizottság* vasárnap, mult hó 27-én este a gyógyteremben reunitót rendezett.

A fürdőt 1909. június 24-ig 5350 vendég látogatta.

Szegyén-puttony. Nevezetes és nem kevésbé érdekes leletre bukkantak mostanában a nagyapolcsányi városi főteret éktelenítő mérlegházat (magyarul „vázsúnic”) lebontó munkások, midőn a sok vihart látott emeletes mérlegház tetőzetét széjjel szedték e hét hétfőjén. A nagyapolcsányi szegyén-puttonyot találták meg. Hogy mi vala hivatása e derék takománynak, azt ugyan ma már teljes hitelességgel megállapítani nagyon körülményes munka lenne, de részint a szegyén-puttonyot díszítő (!) festménynek magyarázataiból, részint pedig az apáról fiúra maradt szájhagyomány tömkelegéből megtudhatunk, illetve kibogozhatunk annyit, hogy hatásos eszköz volt valaha a házastárs és nyelveskedő némberek megfélemezésére, hogy Nagyapolcsány város közönsége bekés nyugalommal vegezhesse mindennapi munkáját. A szegyén puttony csonkakúp alakú, egy méter magas, dongafából összerótt és vasabronccsal megerősített alkotmány. A fenek, elterőn a többi e nemű készítményektől, felül van, melynek az a nevezetessége, hogy közepén egy emberi fejnek megfelelő nyílás van. A nyílás fölött felkör alakban acélabroncs van. Erre volt megerősítve a csengő. A puttony oldalai sokat magyarázó olajfestésű képekkel vannak díszítve. Két kofa egymás haját rancigálja; majd tovább egy malacot hajtó asszony kinos ábrázattal cipeli batyuját; távolabb nyelveskedő asszonyi alakok láthatók. A puttony felső peremén az 1792. évszám olvasható. Úgy mondják, a városbíró hajdan gyakran vette igénybe azon jogát, hogy megfergetetlen perlekedők dühét ezzel csillapítsa s ez az eszköz kitűnően bevált mindannyiszor. Az erre a megszégyenítésre elítelt magára vette a város háza udvarán a szegyén-puttony s két hajdú asszisztenciája mellett végsetálta a város összes utcáit. Karjai a puttony alá voltak szorítva, a feje fölött elhelyezett rugós csengő minden lépésénél megszólalt s így toborozta össze az olcsó látványosság közönségét.

Hogy kik valának az elítéltek és megszégye-

nitettek, arról nincs szó a város protocoilumaiban, de használata mellett érvet szolgáltat az a nyom, mi a puttony belsejében mind mai napig látható. Azt is mondják, hogy aki egyszer erre a csúnya torturára ítéltetett el, soha többé nem adott alkalmat a másodszeri eljárásra. A megszégyenítő büntetés kezdete Nagyapolcsányban nem egyezik meg a puttonyra irt 1792. évszámmal, mert nagyon valószínűnek látszik, hogy a szegyén-puttony használatba vétele előtt a szegyén-köre való kiállítás büntetése dívott. A szegyén-kő most is ugyanazon helyen áll, ahol annak idején állott, t. i. a főtéren a Szt. Háromság szobra mellett. Alig tudják néhányan rendeltetését annak a porhanyó felületű, fél méter magas, szabályos négyszegletű kőnek, mely de sok könnyet facsart ki a bűnös szeméből, hogy ennek záporával lemossa vétkeinek sokaságát. Sokan kegyetlennek, barbárnak minősítik az akkori kor büntető eszközét, pedig a humanizmus által beplántált modern büntetési módok egyike sem gyógyít oly alaposan, mint javitana akár a nagyapolcsányi szegyén-puttony. P.

Valasek Pál pere. *Valasek Pál* volt nyitrai, jelenleg budapesti lakos, ügyvédnek, valamelyik volt kliensének költségjegyzéke tárgyában pöre támadt a váci járásbírósnál. A pör az ügyvédre nézve rosszul végződött, amiért *Valasek* ügyvéd nagyon megharagudott *dr. Perényi Jenő* váci aljárásbíróra. Egy *elhasznált piszkos papírlapon* beadványt intézett a bírósághoz, amelyben rosszakaratu embernek nyilvánította *Perényi* albíró, aki neki szándékosan kárt okozott. Két másik ügyben is ilyen *zsiros, gyűrött papírosra irta panaszos beadványt* *Valasek Pál*. Amikor azután a bíró tisztelatlenségért külön 40 korona pénzbírságra ítélte, *Valasek* egy panaszos levélben azt írta *dr. Perényiről*, hogy *külföldön az ilyen bíró már régóta a fegyházban volna*. A kir. ügyészség ezekert a beadványokért háromrendbeli hatóság előtti nyilvános rágalmazás miatt emelt panaszt *Valasek Pál* ügyvéd ellen, akit a pestvidéki kir. törvénszék a vádbeli cselekményért *hat havi fogházra* és 600 korona pénzbüntetésre ítelt. A kir. tábla tegnap a vádlott cselekményét egyrendbeli hatóság előtti rágalmazásnak minősítve, a vádlott büntetését *1 hónapi fogházra* és 60 korona pénzbüntetésre szállította le.

Az austerlitz csata előestéjén *Napoleon* és táborokarán nem vett erőt oly lázas izgatottság mint amily türelmetlenül lesi a közönség a Liga sorsjegyek huzásának megkezdését. Ez a nagyfokú érdeklődés nem csupán a Liganak szól, hanem részben abban is leli magyarázatát, hogy a sorsjegyek játéktervezete a chablontól eltérő módon van összeállítva és minden sorsjegy feltétlenül nyer egy arany vagy ezüsttárgyat. Mindenki kíváncsi tehát, hogy milyenek lehetnek azok a tárgyak melyeket 1 korona 50 fillérről lehet nyerni olykép, hogy e mellett még a humánus intézmény céljaira is jut a sorsjegyekert befolyt összegből. A nyereménytárgyakból a régi Nemzeti színház előtt, a volt Olympia mozgószínház helyiségeiben és a Liszt Fenecz téren rendezett kiállításokon látható szebbnél szebb tárgyak csak fokozzák az érdeklődést és a sorsjegyek kelendőségét, mely sorsjegyek különösen most alig néhány nappal a huzás előtt oly élen keresletnek örvendenek, hogy a 400.000 sorsjegyből alig van már néhány ezer darab. Aki tehát még idejekorán biztosítani akar egy szép nyereménytárgyat a maga részére, az ne késlekedjek és vegyen már csak a Liga iránti tekintetből is egy ily sorsjegyet melyek a központi irodában (Ferenciek-tere 4 szám) azonfelül az összes dohánytözsdek és az említett kiállítási helyiségekben is kaphatók 1 korona 50 fillérről.

Visszaélések a vasárnapi munkaszünet körül. A vasárnapi kötelező munkaszünet meg nem tartásából eredő visszaélések az újabb időben feltűnő nagy számmal előfordulnak városunkban. Hogy eddig szóva nem tettük ebbeli viszonyaink elfajulását, azt azzal indokoljuk, hogy egyre vártuk e téren a szigorú orvoslást. Nem is akarjuk e helyütt talán szabálytalanságok elkövetésével vádolni az illetékes felügyelő hatóságot, csupán leszögezni óhajtuk azt a megszívlelendő tény, hogy az erre vonatkozólag — sajnos — egyhén megszabott rendszabályok súlyosbitása épen nem volna céltalan. Maguk az enyhe intézkedések ejtenek itt csorbát a rendőri hatóság tekintélyén, amennyiben a lehető minimumra szabott büntetések csak sarkalni fogják továbbra is a vasárnapi munkaszünet kötelező voltát nem respektáló iparosokat. Megnyugtatónkra szolgál azonban, hogy az ezen kihágás miatt büntetettek csaknem kizárólag a zsidóság köréből kerülnek ki s így az előforduló esetek nem a mi hiteletünk rovására

irandók. Meg vagyunk győződve róla, hogy a rendőrhatalom pártatlanul alkalmazza a feljelentettekkel szemben a fennálló tiltó és büntető szakaszokat, de tekintve az egyre szaporodó enyém kihágásokat, csak a kerlelhetetlen szigorú és még inkább a súlyosított óvintézkedésektől várhatjuk a törvény meghagyásainak teljes betartását.

Hazardjátékosok egy vendéglőben.

A múlt vasárnap rendőrségünk rajtakapott egy három főalkuszból álló társaságon, mely egy török-kaputéri kocsma helyiségben tiltott hazardjátékokat üzött. A rendőrség lefoglalta a bűnös játékkártyát és vizsgálatot indított a kihágás ügyében, melynek során kitudt, hogy terheltek már hosszabb ideje őrök ezen játékokat a jelzett vendéglőben, amit megerősít azon körülmény is, hogy a felfedezésre titkos feljelentés vezette rá a rendőrséget.

Baleset az országúton. A Felső- és Alsóközérsény közötti országúton június 28-án a hajnali órákban szerencsétlen kimenetelű baleset történt, melynek következtében egy 12 éves parasztfiú jelentékeny zúzódásokat szenvedett testén. Jelzett napon Srnk Bálint parasztagazda 12 éves András nevű fia az országúton hajtott nehéz szekeren, miközben lovai valami nesztől hirtelen megbokrosodtak s vad futásnak eredtek. Srnk András nem bírta a megvadult lovakat fekezni s hogy a nagyobb veszedelem elkerülje, kiugorni próbált a szekerből, de oly szerencsétlenül, hogy a földre zuhanáskor lábain és felső testén erős horzsolásokat szenvedett. Ekkor a lovak beleszaladtak az országútmentő árokba, hol egy híd től akadályozva megállottak. A szenvedett sebek nem lévén oly természetűek, hogy Srnkot a mozgásra képtelenné tették volna, a fiú ilyen baleset után is folytathatta utját.

Ejjeli burgonyalopás. A június 28-ról 29-re kelő éjjel ismeretlen tettes kiásta Hovan József helybeli gépésznek a Csermányon levő villája összes beültetett burgonyáját, mintegy 15 négyzetöltszögnyi területen. A károsult tulajdonos feljelentése folytán csakhamar kikutatták a tettest egy alsóközérsényi lakos személyében, kinél a házkutatás alkalmával meg is találták a lopott termést. Bűnügyi eljárást indítottak ellene.

Korcsmai jelenet. A rendőrségen múlt hó 28-án eljárást tettek folyamatba bizonyos Juhász János 26 éves nyitrai kocsis ellen, ki a múlt vasárnap a pártutcai Neumann-féle kocsmában oly garázda magaviseletet tanusított, hogy veszedelmes fellépését a rendőrségnek kellett megakasztania. Valami csekélység miatt nézeteltérés támadt közte és a kocsmá tulajdonosa között, mire a kocsis kést, majd pisztolyt rántva leszárrással és lelővéssel fenyegette meg, közben pedig a keze ügyébe eső dolgokon törés-zúzással töltötte ki bosszúját. Csak a rendőrség közbelépése után sikerült a dühöngő embert megfékezni.

Hol töltsük a nyarat? Nagy gondot okoz, hogy hol töltsük a nyarat? Erre a kérdésre felel meg a legnagyobb részletességgel a most megjelent Magyar Fürdőkalauz, mely 332 oldalra terjedő diszmunka a legnagyobb részletességgel tárgyalja a magyar fürdő és forrásviszonyokat. Bárkinek is készséggel megküldi a nagyszabású diszmunka a Magyar Fürdőkalauz kiadóhivatala (Budapest, VI. Főtvös-utca 36. sz. I. e. 9. ajtó) ki eziránt a kiadóhivatalt egy levelező-lapon megkeresi.

**Új személyszállító vonat Tten-
cséntől Hólak—Trencséntepliczig.** F. évi június hó 25-től kezdve a Trencséntől d. u. 1 óra 10 perckor indul és Hólak—Trencséntepliczre d. u. 1 óra 26 perckor érkező tehervonat az említett állomások között III. osztályú kocsikkal személyszállításra rendeztetett be. Ez a vonat Trencsénteplicz fürdőbe való kirándulásokra igen alkalmas.

Néppárti csizmak. A nagytapolcsányi iparosok tekintélyes csoportját a lábbeli készítőik szép számmal növelik. E derék mesteremberek között a minap nagy ijedelem keletkezett annak hallatára, hogy Budapestről, a Néppárt intézőbizottságától (?) úgy Nagytapolcsányba, valamint a vidék minden bizalmi emberéhez több-kevesebb mennyiségben csizmak érkeztek, oly célból, hogy azok a földmives lakosság körében eladassanak. A mende-monda mind szélesebb körben elterjedt, dacára, hogy a kérdéses csizmakat senki se látta. A csizmak eladásához fűzött konkluziók veszedelmes jövőt jósoltak, úgy annyira, hogy Opacsiti Ferenc csizmadia céhbéli atyamester, a legkomolyabb formák közt, társakat véve maga mellé, felkereste G. A. néppárti vezérferfit, hogy a csizmak irányában eljárjon. Eddig, — ugymond

— mindig becsülettel megkeresték kenyerüket, de mikor a néppárt csizmak árusításával kenyerek ellen tör, kénytelenek lesznek megelhetésük biztosítása végett kivándorolni. — Mint a falra hányt borsó, úgy pergett le minden szép szó és okos beszéd a csizmadia deputációról. Nem és nem tágitottak véleményüktől, hogy a néppárt a nagytapolcsányi csizmadiamesterekkel szemben konkurrens vállalatba bocsájtkozott. Mint hírlík, most azon fáradozik a derék deputáció, hogy egy ilyen valóságos néppárti csizmára tegyen szert, a melylyel igaza mellett bizonyíthatna. Érthető kíváncsisággal várjuk mi is, hogy mi lesz a mesebeli csizmakkal.

Állatdíjazás Trencsénmegyében.

A trencsénmegyei gazdasági és erdészeti egylet igazgató választmánya június hó 22-én tartott ülésében elhatározta, hogy a folyó évben öt állatdíjazást rendez és pedig Belluson és Bánban ló-, Melsicén, Nagybiacsén és Várnán szarvasmarhadíjazásokat. Minden díjazáshoz rendező bizottságot küldött ki, melynek feladata lesz, az egyleti igazgatóval és a titkárral együttesen a díjazások idejét és feltételeit meghatározni. Pénzdíjakban ki fog osztatni 2900 kor., mely összeghez a földmívelésügyi miniszter 2000 koronával, a Felvidéki Kirendeltség 500 koronával és az egylet 400 koronával fog hozzájárulni. Az egylet fogja ezen kívül viselni az összes rendezési, hirdetési költségeket, nemkülönben a kiosztandó arany, ezüst és bronz díszoklevelek előállításí költségeit is.

Egy asszony bosszuja. A minap Rusz Józsefnek szül. Liko Anna pártutcai lakosnő a Rákóczi uton egy husággal neki támadt Schrank Miklós 63 éves csósznek s őt úgy fejbe vágta, hogy a szegény öregot elborította a vére. A támadás ügyében a rendőrség megállapította, hogy az asszonyt a bántalmazásra az vezette, hogy a csósz nem engedte az előző napokban a városi erdőbe galyak és gomba szedésére. Eljárást tettek folyamatba ellene.

Jelenet a kesergő szerelemből. A 3. számú városi rendőr a minap figyelmessé lett egy a Palánk-utca 37. számú házból jövő kiáltásra. Odasietett, hol egy alig 13—14 éves leány sirva azzal fogadta, hogy öngyilkossá lesz, ha vissza nem hozza az épen eltávozott s őt elhagyott fiatallembert. A rendőr megnyugtatta az éretlen kis lányt, majd hogy eleget tegyen kíváncságának, utána sietett a kérdéses fiatalembernek, mire a béke is helyreállott. A komikum magvaképen megemlítjük, hogy a rendőrség jelentése szerint az ifjú „rózsás“ állapotban bandukolt vissza hasonló állapotban levő jövődöbéli apósával kedveséhez, kit a jelenet annyira meghatt, hogy nyomban letett dühös szándékáról.

Szerencsétlenül járt munkások.

A jún. 22-iki nagy szelvihar olyan erővel súvöltött végig Komárom városa felett, hogy a nagy-dunai vasúti hidrol 3 munkást, kik a hidat festették, a Dunába sodort, a hol nyomuk veszett.

Hivatlan vendég egy plebánián.

Múlt hó 20-án éjjel a felsővisnyói plebániát hivatlan vendég látogatta meg, ki ügylátszik tudatában annak, hogy a plebános elutazott, háborítlan munkára s bő aratásra számított. A pince ablakon keresztül s a folyósóra nyíló pince ajtón át a plebánia folyósórára jutott, a honnét a plebános szobájának ajtaját feltörve a szobába került. Az ajtó feltörésénél azonban nem eléggé csendesen működött. A plebános sógora, aki a folyósó másik oldalán levő szobában aludt, a zörejre álamból fölriadva, semmi rosszat sem sejtve gyertya világ mellett kilépett a folyósóra, de ebben a pillanatban a tolvaj kiszökött a szobából s a már előzetesen feltárt folyósóajtájan elmenekült, de menekülés közben feje föl leest kalapja a folyósón maradt. A tolvajnak nem volt ideje kárt okozni a plebánosnak. A hátrahagyott kalap révén kutat a csendőrség a merész tolvaj után s mint halljuk már nyomon is van. Állítólag egy morvaországi illetőségű téglavető munkás követte el a betörést.

Csendélet Uninban. Egy idillikus háztűznézés, mint az E-m írja, nem régiben véres tragédiává változott Uninban. Pnada István letendő legény kedvese látogatására Uninba érkezett. Éjjel hazaméven unini vetélytársai megtámadták, alaposan összeverték, majd sebet ejtven rajta ott hagyták az úton a szerencsétlen legényt, a ki nem sokára kiszövedett. Az unini legények eldurvulása közmondásszerű a vidéken, a mi nem is csoda, mert majdnem minden vasárnap tobzódnak a kocsmaiban zené mellett, melyet a járás főbírája derűre-borúra engedélyez. A községi előjáróság rendszerint megtagadja az engedélyt, de mi haszna,

mikor a főbíró megadja azt. A holicai járásban általában ki nem elégítő közigazgatási állapotok uralkodnak.

Megtámadott földmives. Junius 27-én a késő éjjeli órákban vakmerő támadást intézett két pártutcai suhanc Muzika György 26 éves molnosi lakos ellen aki a városból községébe igyekezett a Rákóczi-uton. A két alig 17 éves suhanc hátulról orvul nekiment a gyanutlan embernek s mielőtt az védekezhetett volna, a földre tepertek s kövekkel és botokkal úgy helybenhagyták, hogy csak az arra menőknek sikerült és a támadás után jóval később életre kelteni. A megtámadott földmives súlyos sérüléseket szenvedett s egyik karját törte. A támadásról másnap értesült rendőrség nyomban megejtette a nyomozást a suhancok kézrekerítésére, ami csakhamar sikerült s eljárást indított ellenök.

Elgázolás. Az elmúlt héten Sztiszkala Pál kiscetenyi földmivesgazda kocsija elütötte a Káptalan-utcában Takács Károly helybeli lakost, kinek azonban az elgázolás dacára súlyosabb baja nem történt. Minthogy a megejtett vizsgálat nem tudott terhelő adatot felmutatni Sztiszkala ellen, a megindított vizsgálatot beszüntették.

Közgazdaság.

Termény és anyag szállítás a honvédség részére. Vármegyénk gazda- és kereskedő közönségét legjobban érdeklő helyeken elhelyezett m. kir. honvédsapatok részére 1909. évi szeptember hó 1-től 1910. év augusztus hó 31-ig szükséges termény és anyag járandóságok a pozsonyi m. kir. IV. honvédkerület hadbiztosága által folyó évi június hó 23-án kibocsájtott árlejtési hirdetmény szerint az árlejtés helye és ideje: A nyitrai és lévai csapatmentek részére Nyitra július hó 13-án, a trencsényi csapatmentek részére Trencsénben július hó 19-én és az érsekújvári csapatmentek részére Vácott július 8-án. — Az érdeklődők bővebb felvilágosítást nyerhetnek a Nyitrai és Lévai Honvédségi Egyesület titkári hivatalában a délelőtti hivatalos órák alatt, hol az árlejtési hirdetmény és a feltételek július 5-ig lesznek kifüggesztve.

A gazdasági munkásközvetítés. Néhány esztendeje szervezte Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter vármegyénkét és községének a mezőgazdasági munkásközvetítést és az így létesült szervezetet a földmívelésügyi miniszteriumban öszpontosította. Miniszteriumának munkásügyi osztályában állandóan nyilvántartják a munka- és munkáskeresletet és nem egy esetben táviratilag intézkednek, hogy a munkás a munkaalkalmakhoz minél rövidebb idő alatt eljusson. Hogy az intézmény népszerű és hogy a munkások széles körben tudnak róla és veszik igénybe, kitűnik abból, hogy ez ideig nyolcvanezer munkást az országos szervezet állított munkába és évről-évre nagyobb népszerűségű az ingyenes munkásközvetítés, mely azóta, hogy az amerikai visszavándorlás nagyobb arányokat öltött, még azzal is kibővült a mult esztendő óta, hogy a Fiumében partra szálló, vagy a hamburgi kikötőből vasuton hazajgyekvő és Amerikában megcsalódott munkásembert már Zsolná várja a földmívelésügyi miniszterium hivatalnokai, aki közli vele a nyilvántartott munkaalkalmakat. Darányi földmívelésügyi miniszter ezzel a jól beváló intézkedéssel azt celozza, hogy a visszavándorló munkásember, aki meglehetősen kereséssel lép ugysis az amerikai család után a hazai földre, hazájába visszatérése első percében érezze, hogy az állam kiterjeszti rá gondozó kezét. A földmívelésügyi miniszterium munkásügyi főosztályában ez idő szerint igen sok munkát kereső ember van bejelentve. A legutóbbi értesítés szerint Mezőkövesden 600, Bácsszenttamason 260, Nagylakon 100, Sajtényben 130, Meggyesházán 50, Magyarbányhegyesen 40, Tótbányhegyesen 40, Recken 30 munkás aratási és más aratási munkára vállalkoznak. Szegeden 100, Jászládányban 200 kubikos ajánkozik. Az érdeklődő munkaadóknak közvetlenül a községi előjáróság szolgál közelebbi felvilágosítással. Hogy a földmívelési miniszter ezzel a rendelkezéssel milyen óriási arányú javítását celozza a munkásügynek, azt nem kell bővebben fejtegetni. Minden ember, aki dolgozni akar megehet Magyarországon. Csak az most a földolog, hogy a munkaadók is iparkodjanak felhasználni ezt a kedvező helyzetet és gondolják meg, hogy ezáltal nemcsak önmaguknak szereznek aránylag olcsó és a családok után munkához jutott ember kettős buzgósága révén becsületes munkát, hanem a nemzeti mezőgazdasági munkáskérdést is kedvezően alakítják.

CSARNOK

Az Ocskay-család pereskedése Pöstyén birtokaért 1488—1591-ig.

V.

Okmányok alapján írta: Follajtár József.

A megszorult királynak azon időben Thurzó Elek volt a házi bankárja, kinek vagyonszerzési politikáját leirtam már. E bőkezű úr — az okmány szavai szerint — látván az ország sulyos és veszedelmes állapotát, midőn a végvárok őrség nélkül voltak és a mi kevés volt az is ellátatlan; a midőn az ellenség óriási erővel szándékozott támadni az országra, melynek ezen nagy szükségletekkel szemben vajmi kevés jövedelme volt, a király kérelmére — úgy mint egyébkor — most is adott kölcsönt; huszonötezer aranyat, mely pénzének biztosítására nyerte Temetvény várát és uradalmát.¹

Se szeri se száma a protestációnak, melyek hivatta lettek volna megakasztani a birtokba vételt. Ha nem használt Ujlaki ellen a per, annál kevésbé ártott Thurzónak az óvás. Talán egyedül Zapolya ártott neki, mert ez hivatkozással Ujlakyval kötött egyezségére egymásután szedte el Thurzótól a volt Ujlaky birtokokat, nem kevésbé hozzájárulván ezáltal az ország ketté szakadásához. Az ügyek ilyen állapota mellett Ocskayék is csak tiltakozással igyekeztek érvényt szerezni zálogos joguknak — természetesen eredménytelenül.

Megvan egy ilyen tiltakozás a periratok között,² melyben a bold. Szűz sági konventjének prépostja, Ferencz tanúsítja miszerint Ocskay Zsigmond fia Imre óvást emelt előtte Thurzó Elek helytartónak az ő zálogos birtokaikba való jogtalan beülése ellen, a mitől őt tiltja. Kelt keresztelő szt. János ünnepét megelőző vasárnapon 1532-ben.

A míg élt, nem tehettek ellene semmit, még akkor sem, midőn Lehota nevű örökölt birtokukat — melyet szintén bitorolt — elcserélte a pozsonymegyei Majtény birtokkal és Apaj helységben levő nemes kuriával, melynek birtokosai Elefánt György és neje Podmanich Katalin voltak. Ebből is újabb per támadt, mely e főperrel együtt végigjárta a bírói fórumokat és jöllehet a birtoklásból kizavart Ocskayék lettek a pernyertesek, a visszahelyezésnek mindig megvolt a maga döntő akadálya, úgy hogy a tényleges birtoklásból többé mit se élveztek.

Thurzó Elek halála után két leánya: Anna és Erzsébet osztoztak a birtokon, mindkettőnek olyan ura volt, hogy még a sógori részét is elszerette volna kaparni, nem hogy visszaadta volna Ocskayéknak jogos tulajdonukat. A perbe idézéseket átvették ugyan, de azon megjelenni sehogysem akartak; nem használt itt a bírság, az elmarasztalás. Ha nagyon szorongatták őket, mindig találtak egy kibuvót, mely újabb határidőt jelentett. Közben pedig harmadiknak fellépett marcelházai Posár Lukács, ki a nagyapjának elzálogosított Pöstyén községet és az imént említett Lehotkát — ugyancsak zálogjogon — perelte Thurzó Elek örököseitől.

A bonyolult per 1588-ban annyira haladt, hogy bírói ítélettel Pöstyén-Szerdahely megítéltett és a nyitrai káptalan bevezető parancsot kapott, de midőn embere a két községben megjelent, hogy azt Ocskayéknak átadja, Szolcsányi nevű tisztartó kivont karddal megakadályozta az aktust. Az ítélet csak papíron maradt érvényben, a valóságban pedig a három kis per mellé, egy nagyobb, arányaiban tágabb, fontosabb támadt: a fiágú Thurzók perelték a női ágat, a mi egyelőre elnyomta a kisebb szabásukat. Thurzó Erzsébetet felhívták ugyan, hogy adjon számot arról, mi indította a hatóság embereinek elűzése? De ez az egész, mit a periratokból meg-

¹ Gróf Csáky Itár CCC. fasc. 88. Nr. 3.

² O. L. Veszeg A. 42/55.

tudhatunk, mert a hosszadalmas kötekedésnek békés megegyezés lett a vége. Az indítóokot azonban a közállapot, nevezetesen hazánk szomorú sorsa adta.

Telefon.

Mélt. K. M. úrnak Budapest. A biboros hercegprimás beszédeit tartalmazó összes kötetet hálás köszönettel vettük s legközelebb ismertetni fogjuk.

Sz. P. Az okos és higgadt hozzászólást szívesen hozzuk jövő számunkban. Akkor is még aktuális lesz.

R. B. Csejthe. Jó és érdekes dolog az mindenképen. Valószínűleg a Csarnokban fogjuk hozni.

Róm. kath. vallású fiú tanoncnak felvétetik

Seeber Vilmos vaskereskedésében.

Tóth Vilmos-utca II. szám alatt. — 49. 17-0.

VEREBÉLY GÉZA DIVATÁRÚHÁZA NYITRA, TÓTH VILMOS-UTCA 4. (SZARVAS-SZÁLLÓ MELLETT)

Szenzációs alkalmi elárusítás!

Az idény előrehaladottsága folytán az összes mosóárú maradékok, napernyők, nyári keztyűk, szalmakalapok, himzett ruhák és bluzok mesés olcsó árakban!

Fürdőidény cikkek feltűnő olcsó árakban!

Szenzációs alkalmi elárusítás!

Szenzációs alkalmi elárusítás!

88. 1-0.

BUTOROK

a legolcsóbban kaphatók csak

VAJDA J.

butorkereskedőnél

NYITRA, PÁRUTCA 22 SZ.

50 hálószoba, 40 ebédlő, 15-20 salon berendezés.

Uri szobák és vendég-szobák mindennemű styl- és minőségben állandóan raktáron vannak.

Száraz anyagból, kitűnő iparosok által készített

mahagoni-, palisander-, köris-, cseresznye-, dió-, tölgy és szillfa

BUTORAIM

legegyszerűbbtől a legfinomabb kivitelig, jó ízléssel készülnek.

Mindennemű réz-, nikkel- és vasbutor. — Veranda- és kerti-butorok.

Iroda-, előszoba- és konyhaberendezések.

Saját kárpitos-műhelyem, ahol legmodernebb kárpitos és díszítési munkák szakszerűen s ízlésesen készülnek.

Mint hogy t. vevőimnek jó árút, nagy választékot a legjutányosabb árak mellett nyújtok, tisztelettel kérem a n. é. butorvásárló közönséget, hogy b. rendeléseivel hozzám fordulni sziveskedjék.

VAJDA J.
butorkereskedő.

22. 12-24

WEIGL ANTAL

PAPI ÉS POLGÁRI
SZABÓ NYITRÁN.

2. 27-52.

Ajánlja jól berendezett legfinomabb bel- és külföldi szövetekből álló raktárát, — valamint

férfiszabó-műhelyét,

melyben egyházi, mint világi urak számára mindennemű ruhát, ugymint téli és nyári öltözeteket, felöltőket, reverendákat, címádkákat, mucetumokat, biretumokat stb. ízlésesen és pontosan készít.

Vidéki megrendeléseket pontosan eszközöl.

Üzlet-áthelyezés!

Van szereném a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy az eddig Nyitrán, Tóth Vilmos utca 11. sz. a. vezetett

női divat-termet

Tóth Vilmos utca 16. szám alá helyeztem át.

Midőn eddigi t. vevőim és rendelőim további szíves pártfogását kérem, felhívom a n. é. közönség figyelmét arra, hogy

női kalapokat

a legújabb divat szerint készítek, mindenféle diszítést és átalakítást gyorsan, pontosan és jutányos áron eszközölök.

Tisztelettel

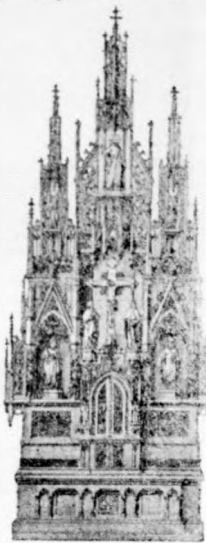
88. 5-5.

SPANYÁR JÓZSA.

Seilnacht József

= képfaragó, oltárépítő és aranyozó =
templom művészeti műterme

GALGÓCZ
(Nyitra megye).

Nemetrónai templom főoltára 1907.

Oltárok, szőszékek, keresztelő-kutak, szobrok és kereszt-úti állomások stb. izléses készítése.

Régi oltárok átala-
kítása és diszítése.

Vázlatokat és költ-
ségelőirányzatokat
díjmentesen küldök.

Polychromikus
festészet!

Mindenmü tárgyak
minden alakban tirol-i
iparjelleg szerint.

140. 37-52.

Jó családból való 12—14 éves fiú
tanulónak felvétetik

Fogelton János fűszerüzletébe
Privigyén.

101. 1-3.

Alapított 1869-ben.

Nyitrai Népbank

mint részvénytársaság

elfogad betéteket a legjutányosabb feltételek mellett, leszámítol váltókat betéti könyve-
kéket; kölcsönöket ad ingatlanokra a legki-
sebb kamatláb és szabott ügyvédi díjak mellett
amortizációra különböző tervekben;

előleget ad sorsjegyek-, részvények- és másnemű
értékpapirokra;

elad és vesz mindennemű értékpapirt napi
árfolyamban;

felvilágosítással szolgál és mindennemű meg-
bizást teljesít: bank-, pénz- és biztosítási
ügyekről.

5. 12.

Az igazgatóság.

Székháza Városháztér 3. sz.

Hirdetmény.

Alulírottak a tulajdonukat képező s a nagytapolesányi határban fekvő néhai **Jelinek Anna** jogán reánk háramlott s ezzel kapcsolatosan összefüggően kezelt több ház-
telek és mintegy 125 holdnyi ingatlant **f. évi július hó 8-án de. 9 órakor Nagy-
tapolcsányban** a község házánál önkéntes és nyilvános árverés alá boesájtunk.

Az árverési feltételek Nagytapolesány nagyközség elöljáróságánál a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Nagytapolesány 1909. június 25.

Néhai Jelinek Anna
örökösei.

100. 1-1.

Nyitra megyében, Jánosfalu község határában fekvő 150 magyar holdas birtok, lakház, és gazdasági épületekkel szabad kézből eladó, vagy haszonbérbe adó.

Bővebb felvilágosítással szolgál:

VELCSEY GÉZA 94. 3-4.

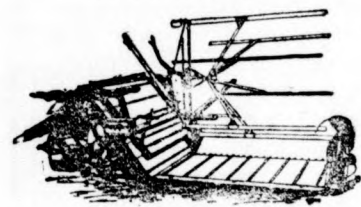
Jánosfalu, u. p. Tökésújfalú (Nyitramegye).

HIRDETÉSEK a „Nyitramegyei Szemle” számára igen jutányos áron felvételnek Nyitrán, Huszár István úr könyv-kereskedésében, a hol a lapra is elő lehet fizetni.

Azon mélyen tisztelt gazdáknak, kik fűkaszázó és kévekötő arató-
gépeket óhajtanak vásárolni, saját érdekükben kérjenek prospektust

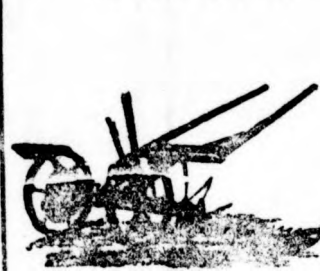
MASSEY-HARRIS

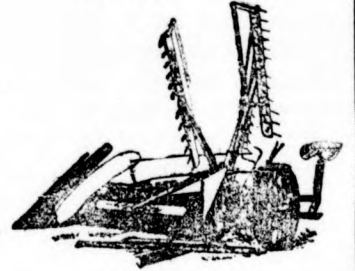
kévekötő,

MASSEY-HARRIS

MASSEY-HARRIS

fűkaszázó,

aratógépekről.

Kartellen kívül!

MASSEY-HARRIS COMPANY, TORONTO,

északamerikai fűkaszázó- és aratógépgyár.

!!! A világ legerősebb gyártmánya !!!

Verőképviseelő: **Kornstein Gyula Sándor** BUDAPEST, V. Alkotmány-utca 23. sz.

Utazók és üzemeltetők uton ninosenek.

Közvetlen kereszködőknek kéretnek.

87. 5-10.

FELTÜNŐ UJDONSÁG!

Delice

Minden hirdetés felesleges, a dohányzó egyszer veszi és többé mászt nem szíhat.

legjobb valódi francia

SZIVARKAPAPIR ÉS SZIVARKAHÜVELY.

Huszár István könyvnyomdája Nyitrán.